

Klotz Péter

Nemzetközi antikorrupciós törekvések és egyezmények

Dialóg Campus



NEMZETKÖZI ANTIKORRUPCIÓS TÖREKVÉSEK ÉS EGYEZMÉNYEK

DIALÓG CAMPUS KIADÓ ❖ BUDAPEST

A kiadvány a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001 „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekt keretében jelent meg.

Szerző

Dr. Klotz Péter

Szakmai lektor

Prof. Dr. Báger Gusztáv

© Dialóg Campus Kiadó, 2018

© Szerző, 2018

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

2. A KORRUPCIÓ ELLENI NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK	7
2.1. Az OECD Külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni egyezménye	7
2.2. Az Európa Tanács korrupció elleni egyezményei	8
2.3. Az ENSZ Korrupció elleni Egyezménye	10
3. AZ EGYES NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYI SZAKPOLITIKÁK FEJLŐDÉSE	11
3.1. Az INTOSAI tevékenysége	11
3.2. Az Európai Unió antikorrupciós tevékenysége	11
3.3. A G20-ak antikorrupciós tevékenysége	14
3.4. A Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia (IACA)	15
3.5. A Nyílt Kormányzati Együtműködés kezdeményezés	16
3.6. A vesztegetés elleni ISO-szabvány	17
4. A KORRUPCIÓ MÉRÉSÉRE VONATKOZÓ NEMZETKÖZI TÖREKVÉSEK	19
4.1. A Transparency International Korrupció Érzékelési Indexe	19
4.2. A Világbank WGI indexe	21
5. ÖSSZEFOGLALÓ	23
FELHASZNÁLT IRODALOM	25

1. A KORRUPCIÓ ELLENI ÖSSZEHANGOLT NEMZETKÖZI FELLÉPÉSHEZ VEZETŐ KÖRÜLMÉNYEK

A modern, polgári államok 19. századi kiépítése során általános gyakorlattá váltak a hatalmi ágak (törvényhozás, igazságszolgáltatás, végrehajtás) megosztására vonatkozó elvek, és jelentősen szélesedett a választópolgárok részvételi lehetősége a közügyek gyakorlásában. Mivel a fokozatosan kiépülő állami keretek tág teret engedtek a közhatalommal való visszaéléseknek, az élénkülő politikai érdeklődés egyik központi témája a közpénzek felhasználása, pontosabban a közpénzekkel való visszaélés volt. Az első nagyobb volumenű, nemzetközi korrupciós botrány is ekkor, a 19. század végén robbant ki a Panama-csatorna építkezéséhez kapcsolódóan, egyben ez lett a korrupcióra szinonimaként használt „panamázás” kifejezés névadója.

A polgári társadalmak – bár felismerték és vesztegetés néven büntették a korrupciót – úgy tekintettek rá, mint a gazdaság működésének káros, ám szükségszerű velejárójára, amely megolajozza a kiépülő és terjeszkedő bürokrácia csikorgó fogaskerekeit. Ez a fajta „olajozás” általános gyakorlat volt a világ minden országában, sok helyen (így például Németországban, Svájcban) lehetőség volt a döntéshozóknak vesztegetésként kifizetett összegek adóból való levonására is. A vesztegetéssel szerzett megrendelések kiterjedtségére és széles körű gyakorlatára az amerikai Watergate-ügyhöz kapcsolódó nyomozások derítettek fényt a múlt század hetvenes éveiben. A vizsgálatok során az derült ki, hogy az amerikai nagyvállalatok szinten mindegyikénél van olyan illegális pénzalap, amelyből nemcsak az amerikai politikusok (így a botrányba végül belebukó Nixon elnök) választási kampányaihoz járultak hozzá, de üzleti megrendelésekért cserébe külföldi döntéshozókat (államfőket, minisztereket, pártokat) is megvesztegettek. E kifizetések összege elérte a 300 millió (mai értéken közel 1,4 milliárd) dollárt.

A Watergate-ügyet követő általános felháborodás következtében megingó bizalom helyreállítására az Amerikai Egyesült Államok rendkívüli lépésre szánta el magát: törvényben tiltotta meg az amerikai vállalatoknak a külföldi hivatalos személyek megvesztegetését üzletszerzés érdekében. Az 1977-ben elfogadott, a külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló törvény, az FCPA (Foreign

Corrupt Practices Act) azonban komoly versenyhátrányt is okozott az amerikai vállalatoknak, mivel európai és japán versenytársaikra ilyen korlátozások nem vonatkoztak. A törvény végrehajtását ugyanakkor nehezítette, hogy a kétpólusú, az USA és a Szovjetunió által dominált világrendben egyes baráti országok vezetőinek lojalitását sokszor ezen vesztegetéshez köthető kifizetések biztosították.

A Szovjetunió 1991-es összeomlásával megszűnt a kétpólusú világrend, és több tucatnyi ország döntött a demokratikus politikai és piacgazdasági rendszer adaptációja mellett. A politikai változások mellett a kilencvenes években új lendületet kapott a gazdasági fejlődés és a nemzetközi kereskedelem, felgyorsult az információtechnológia fejlődése, és olyan új találmányok jelentek meg a mindennapokban, mint az internet, a személyi számítógép és a mobiltelefon.

Az előnyök mellett azonban hamarosan jelentkeztek a változások negatív hatásai is. A határok átjárhatóbbá tétele megkönnyítette a szervezett bűnözők mozgását, a mobiltelefonok és az internet térnyerése új bünelkövetési formákat eredményezett, a törvénytelen módszerekkel hatalmas vagyonok halmozódtak fel, és az elharapódzó korrupció gyorsan aláásta a demokratikus intézmények működésébe vetett közbizalmat. Nyilvánvalóvá vált, hogy a korrupció már nem csak egy-egy ország belügye, továbbá az is, hogy az eredményes fellépéshez egyre több ország szoros együttműködése szükséges.

A korrupció mértéke különösen azon országokban volt szembetűnő, amelyek az állampolgárok ivóvízzel, élelmiszerral való ellátását nagyrészt külföldi segélyek révén tudták megoldani. A központi államhatalom gyengesége, a polgárháborús helyzet komoly dilemmák elé állították az őket segélyező országokat: folytassák-e tevékenységüket akkor is, ha az adományok 40-60 vagy akár 90%-a a korrupció miatt jogosulatlanok kezébe jut, vagy szüntessék be a segélyezést felvállalva, hogy számos rászoruló élete közvetlen veszélybe kerül? E dilemmák feloldására a nemzetközi szervezetek és a donorországok egyre gyakrabban kötötték támogatásaikat különféle feltételekhez, illetve elvárták az állami intézmények átalakítását vagy a korrupció visszaszorítását célzó programok indítását. E követelmények összességét egyre gyakrabban határozták meg a jó kormányzás (good governance) elemeiként.

A kilencvenes évek gazdasági fellendülése és az internet térhódítása korábban szinte ismeretlen tőzsdei cégeket emelt a magasba, amelyek közül néhány hatalmas károkat okozva omlott össze, megkárosítva befektetőik tízezreit. A legismertebb közülük az amerikai Enron volt, amely 2001 októberében jelentett csődöt, maga után rántva a világ egyik legnagyobb könyvvizsgálóját, az Arthur

Andersent is. A csőd nemcsak a vezetők által elkövetett bűncselekményekre (csalás, bennfentes kereskedelem, pénzmosás) és erkölcstelen magatartásukra világitott rá, hanem a vállalati belső kontrollrendszer hiányosságaira is.

A botrányok eredménye az Amerikai Egyesült Államokban a befektetők védelme érdekében 2002-ben elfogadott Sarbanes–Oxley törvény (SOX) lett, amely a korrupció elleni fellépés szempontjából is fontos szabályokat írt elő a tőzsdén jegyzett vállalatok számára. Ezek közül kiemelhető a vállalatra vonatkozó közzétételi kötelezettségek erősítése, a vállalati dokumentumok meghamisításának, megsemmisítésének szigorú büntetése, valamint a vállalati belső kontrollrendszer erősítése. Az amerikai, illetve a hozzá hasonló törvények elvezettek a vállalati jogi megfeleléségi (compliance) rendszerek fejlődéséhez, valamint a felelős vállalatirányítási (corporate governance) megoldások üzleti térnyeréséhez.

A politikai-gazdasági-társadalmi átalakulások, a nemzetközi bűnözés térnyerése, a versenyképességi szempontok erősödése, a korrupció negatív hatása az állami működésre, a vállalatokkal szemben támasztott szigorodó átláthatósági és etikai követelmények abba az irányba mutattak, hogy mindenképpen szükséges a korrupció elleni törekvések összehangolása, azoknak nemzetközi szintre emelése a korrupció elleni egyezmények segítségével.

2. A KORRUPCIÓ ELLENI NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK

2.1. Az OECD Külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni egyezménye

Hiába volt sok területen úttörő az USA, az FCPA szigorú szabályai komoly versenyhátrányt jelentettek az amerikai vállalatok számára. Mivel a törvény visszavonása nem jelentett reális opciót, egyetlen lehetőségként a vesztegetés tilalmának versenytársakra való kiterjesztése kínálkozott. Ennek első terepe az USA befolyása alatt lévő Amerikai Államok Szervezete (Organization of American States – OAS) volt, amely 1996-ban fogadta el a *Korrupció elleni Amerika-közi egyezményt*. A korrupció elleni első regionális egyezmény elsősorban a korrupció elleni fellépés büntetőjogi kereteit (ideértve a hazai és nemzetközi viszonylatban elkövetett vesztegetéseket), másrészt a helyi hatóságokkal való nemzetközi együttműködés lehetőségét kívánta biztosítani.

Mivel az egyezmény hatálya az amerikai kontinensre korlátozódott, így csak közvetetten érintette a világgazdaság fejlett ipari társadalmait. Bevonásukra ugyanakkor kedvező lehetőséget nyújtott a párizsi székhelyű Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD), amelynek az Amerikai Egyesült Államokon és Kanadán kívül az Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Spanyolország, Ausztrália és Japán is tagja volt.

Az OECD biztosította terep tehát kiváló lehetőséget is kínált a korrupció elleni nemzetközi fellépésnek. Rövid előkészítés után 1997-ben fogadták el a *Külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben* elnevezésű egyezményt, amelyet Magyarországon a 2000. évi XXXVII. törvény hirdetett ki. Az egyezmény – hasonlóan az FCPA-hoz – tiltotta más országok hivatalos személyeinek közvetett vagy közvetítők útján történő megvesztegetését a nemzetközi kereskedelemhez köthető üzlet vagy más előny megszerzése érdekében. Ezen túl az egyezmény előírta, hogy a részes államoknak bűncselekménnyé

kell nyilvánítaniuk a külföldi hivatalos személy megvesztegetését, ideértve természetesen a bűnrészességet, a bűnsegélyt, a kísérletet, a felbujtást, valamint a bűnszövetséget is.

Az egyezmény rendelkezett továbbá az ilyen tevékenységekben részt vevő jogi személyek felelősségéről is, továbbá biztosította, hogy a számviteli szabályok ne tegyék lehetővé azokat a könyvelési visszaéléseket (például könyvelésen kívüli vagy nem megfelelően azonosítható tranzakciók, nem létező kiadások feltüntetése, hamis okiratok felhasználása), amelyek a vesztegetések leplezésére szolgálhatnak.

Az egyezmény fontos újdonsága, hogy a kölcsönös jogsegély, valamint a kiadatás szabályozásával megteremtette a korrupció elleni összehangolt bűnügyi fellépés lehetőségét, ezáltal lehetővé téve a több országot érintő korrupciós cselekmények nemzetközi büntetőjogi eszközökkel való üldözését.

2.2. Az Európa Tanács korrupció elleni egyezményei

1999-ben, nem sokkal az OECD után az emberi jogok európai védelmére létrehozott Európa Tanács (ET) is saját korrupció elleni egyezményeket fogadott el: a *Korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményt*, valamint a *Korrupcióról szóló Polgári Jogi Egyezményt*. (Az egyezményeket Magyarországon a 2002. évi XLIX. törvény, valamint a 2004. évi L. törvény hirdette ki.)

Az előbbi célja, hogy összehangolja az Európa Tanács tagállamainak korrupcióval kapcsolatos büntetőpolitikáját. Ennek elsődleges eszköze a korrupciós bűncselekmények tényállásainak egységesítése, harmonizálása volt annak érdekében, hogy az országok közötti jogi és kulturális különbségek ne akadályozhassák meg a büntetőeljárások sikerét.

Ennek érdekében az egyezmény meghatározza azokat a korrupciós cselekményeket, amelyeket a részes államoknak saját büntető törvénykönyveikben szabályozniuk kell. Idetartozik:

- a köztisztviselők, közgyűlési tagok aktív és passzív vesztegetése;¹
- a külföldi köztisztviselők, közgyűlési tagok aktív és passzív vesztegetése;
- a magánszektor képviselőinek aktív és passzív vesztegetése;
- a nemzetközi szervezetek, nemzetközi parlamenti közgyűlések tagjainak, illetve nemzetközi bíróságok bíráinak és tisztviselőinek aktív és passzív vesztegetése;

¹ Aktív vesztegetés alatt jogtalan előny nyújtását, míg passzív vesztegetés alatt jogtalan előny elfogadását értjük.

- a befolyással üzérkedés, a korrupcióval kapcsolatos pénzmosás, valamint a számviteli bűncselekmények (kapcsolódó bűncselekményekként).

A felsorolásból látható, hogy az egyezmény már nemcsak az államok egymás közötti, hanem az államok feletti, nemzetközi szervezetek hivatalos személyeihez köthető aktív és passzív megvesztegetést is büntetni rendeli, amelyekre idáig más államok joghatósága nem terjedt ki (immunitás), így azok csak saját belső szabályaiknak voltak alárendelve. Gyakorlati szempontból az egyezmény jelentősége ott ragadható meg, hogy a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) vagy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) tisztségviselőit érintő vesztegetések kapcsán is lehetővé teszi a büntetőeljárást, mivel Svájc aláírta az ET Korrupcióról szóló büntetőjogi egyezményét, így a svájci büntetőjog – az egyezménnyel összhangban – büntetni rendeli e nemzetközi szervezetek tisztviselőinek megvesztegetését, illetve a vesztegetés elfogadását.

Az Európa Tanács Korrupcióról szóló Polgári Jogi Egyezménye elfogadásának célja a korrupció által okozott károk kompenzálása polgári jogi eszközökkel. Ennek érdekében az egyezmény biztosítja a korrupció miatt kárt szenvedettek részére azt a jogot, hogy káraik teljes megtérítése érdekében kártérítési pert indítsanak, akár a magánszféra szereplői, akár az állami tisztviselők korrupciója miatt szenvedtek veszteséget. Az egyezménnyel tehát a korrupció negatív következményeinek kompenzálására nyílik mód, ezáltal is ösztönözve a károsultakat jogaik érvényesítésére.

Az Európa Tanács egyezményeinek újdonsága, hogy végrehajtásuk ellenőrzésére jól kidolgozott mechanizmust hoztak létre. A Korrupció elleni Államok Csoportja (GRECO) az egyezmények végrehajtását egy-egy területre fókuszáló értékelő körök (evaluation round) alapján követi. Ezek egy-egy részletes kérdőív kitöltésével indulnak, amelyet az értékelésbe bevont más, az egyezményben részes országok és az Európa Tanács szakértőinek országlátogatása követ. Ez alapján áll össze az ellenőrzési jelentés, amelyet a GRECO tagállamai fogadnak el az adott országra vonatkozó javaslatokkal együtt. A 2012 januárjában indult értékelő kör a korrupció megelőzésére összpontosít a parlament tagjai, a bírák és az ügyészek vonatkozásában, míg a 2017 márciusában indult, immáron ötödik értékelő kör témája korrupció megelőzése és az integritás támogatása a központi közigazgatás felső vezetői pozícióiban, valamint a rendvédelmi szerveknél.

2.3. Az ENSZ Korrupció elleni Egyezménye

A múlt század utolsó évtizedében szinte valamennyi jelentősebb nemzetközi szervezet saját korrupció elleni egyezmény vagy program kidolgozása mellett döntött. A tartalmat és a részes államokat tekintve legátfogóbbnak ezek közül az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) által 2003-ban elfogadott *Korrupció elleni Egyezmény* tekinthető, amelynek hatálybalépését, december 9-ét a világon mindenhol korrupcióellenes világnapként ünneplik.

Az egyezmény – amelyet Magyarország a 2005. évi CXXXIV. törvény hirdetett ki – sok szempontból meghaladja a korábban elfogadott regionális, illetve a korrupció egy-egy részterületére fókuszáló egyezményeket. Célja, hogy elősegítse és megerősítse a korrupció megelőzésére és felszámolására irányuló intézkedéseket, támogassa a korrupció elleni nemzetközi együttműködést, valamint elősegítse a közügyekben a köztulajdonnal kapcsolatban a becsületességet (integritást), a számonkérhetőséget és a köztulajdon helyes kezelését.

Az egyezmény külön fejezetekben tárgyalja a megelőző intézkedésekkel, a bűncselekménnyé nyilvánítással és a jogalkalmazással, a nemzetközi együttműködéssel, a vagyon visszajuttatásával, a technikai támogatással és az információcserével, valamint az egyezmény végrehajtásával kapcsolatos feladatokat. A megelőző intézkedések között kiemelhető, hogy a részes államoknak hatékony és összehangolt korrupcióellenes politikákat kell kidolgozniuk, továbbá olyan testületet vagy testületeket kell létrehozniuk, amelyek biztosítják a megelőző intézkedések végrehajtását, valamint a korrupcióval kapcsolatos ismeretek bővítését, terjesztését. Bár az ENSZ egyezménye nem határozza meg a *korrupció* fogalmát, a korábban elfogadott egyezményekhez hasonlóan részletesen rögzíti azokat a vesztegetési tényállásokat, amelyeket büntetni rendel, illetve amelyek a korrupcióhoz kapcsolódnak (például hivatali visszaélés, jogellenes meggazdagodás, az igazságszolgáltatás akadályozása). A technikai támogatásról szóló cikkek a részes államok közötti szakmai tapasztalatok megosztását, a képzések és a szakértői támogatás biztosítását, valamint az információcserét hivatottak garantálni. Jóllehet az ENSZ Korrupció elleni Egyezményéhez nem kapcsolódik olyan erős ellenőrzési mechanizmus, mint az Európa Tanács által elfogadott egyezményekhez, jelentősége abban áll, hogy képes volt a világ országainak nagy részét a korrupció elleni fellépés mellé állítani.

3. AZ EGYES NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYI SZAKPOLITIKÁK FEJLŐDÉSE

3.1. Az INTOSAI tevékenysége

A Legfőbb Ellenőrző Intézmények Nemzetközi Szervezete, vagyis az INTOSAI ugyancsak a kilencvenes évektől, több szempontból is foglalkozik a korrupció jelentette problémával.² A számvevőszékeket tömörítő szervezet ellenőrzései során számos esetben – közvetlenül vagy közvetett úton is – szembesülhet a vesztegetéssel. Ebből kiindulva szakmai érdekük, hogy támogassák mind a kormányokat, mind az általuk ellenőrzött szervezeteket abban, hogy hatékony eszközöket alkalmazzanak a korrupció elleni fellépés során. Ennek a számvevőszékek oldaláról a legfontosabb eszköze a – Sarbanes–Oxley-törvény kapcsán már megemlített – hatékony belső kontrollrendszer, amely azon elvek, eljárások és belső szabályzatok összessége, amelyek biztosítják a szervezeti célok szabályszerű, hatékony és eredményes elérését. A számvevőszékek tevékenysége tehát nemcsak a közpénzek felhasználásának módjának, a kifizetések törvényszerűségének ellenőrzésére, hanem a belső kontrollrendszer működésére is ki kell, hogy terjedjen. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a számvevőszékek ne csak a kár bekövetkezését állapíthassák meg, hanem megelőző jelleggel – különösen a kockázatelemzés alapján – javaslatokat tegyenek a kockázatos tevékenységek kezelésére, illetve erőforrásaikat e tevékenységek ellenőrzésére összpontosítsák.

3.2. Az Európai Unió antikorrupciós tevékenysége

Míg az európai integráció az elmúlt évtizedekben egyre mélyült, és újabb területeken kapott feladat- és hatásköröket, a közösségi források felhasználásának ellenőrzése sokáig nem volt megfelelő. Így eshetett meg, hogy a Jacques Santer vezette Európai Bizottság 1999-ben lemondani kényszerült, mivel egy vizsgálati jelentés az unió intézményeiben számos csalás, hivatali visszaélés

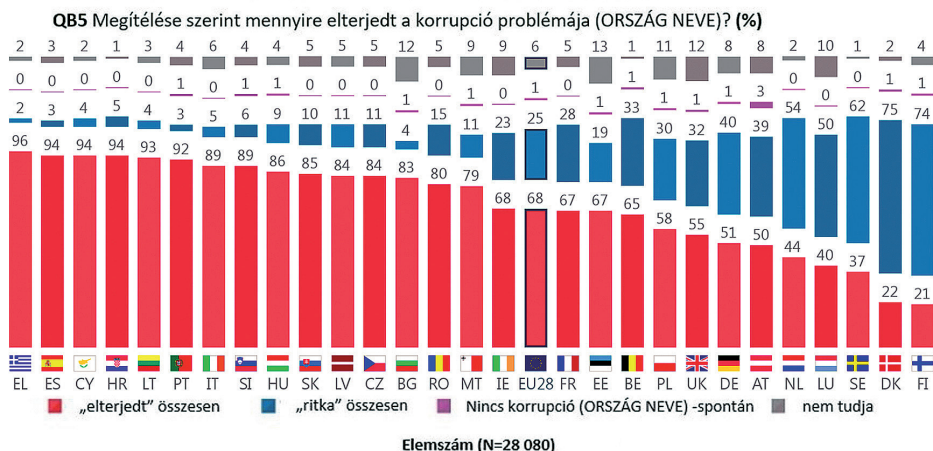
² Lásd erről részletesen: BÁGER (2012)

és pazarlás nyomaira bukkant. E súlyos politikai botrány következményeként hozták létre 1999-ben az Európai Csalás elleni Hivatalt (OLAF), amelynek fő feladata az unió pénzügyi érdekeinek védelme.

Az Európai Unió ugyanakkor sajátos helyzetben van a korrupció elleni fellépés kapcsán, mivel feladat- és hatáskörei alapvetően a szervezetet létrehozó szerződésekből erednek, amelyek ugyanakkor csak rendkívül szűk területen (a korrupció bűncselekményi tényállására és büntetési tételére vonatkozóan) adnak konkrét jogosítványokat az unió szervei számára, így a korrupció ellen csak a pénzügyi oldalról közelítve, a pénzügyi érdekek védelme tekintetében léphet fel.

Az Európai Unió Bizottsága végül 2011-ben közleményt adott ki a korrupció elleni uniós küzdelemről, amelyben felvázolja azokat az intézkedéseket, amelyeket saját hatáskörben meg kíván valósítani, és amelyekkel a tagállamok korrupcióval szembeni határozott politikai elkötelezettségét kívánja erősíteni. Ezen uniós intézkedések közé tartozik a meglévő antikorrupciós intézkedések jobb végrehajtása, a meglévő nemzetközi antikorrupciós rendszerekkel (különösen a GRECO-val) való jobb együttműködés, a visszaélést bejelentők (whistleblowerek) hatékonyabb védelme, az antikorrupciós szempontok érvényesítése az EU külső politikáiban, támogatáspolitikájában és a tagjelölt országokkal való kapcsolataiban.

Az antikorrupciós csomag legfajsúlyosabb eleme az Európai Unió egészére vonatkozó közvélemény-kutatási adatokkal alátámasztott EU Antikorrupciós Jelentés, amely egyfajta összegzést nyújt a tagállamok (és a mára már taggá vált Horvátország) korrupció elleni tevékenységéről. Az első ízben 2014-ben kiadott jelentés első részében kiemeli, hogy a korrupció jelensége éves szinten mintegy 120 milliárd euró kárt okoz a tagállamoknak, majd érvekkel támasztja alá a korrupció elleni közös fellépés szükségességét. A jelentés második része az Eurobarometer által a korrupcióval kapcsolatban készített közvélemény-kutatási adatokat mutatja be. Ennek szemléltetésére szolgál a következő, immár 2017-es adatokat tartalmazó ábra.



1. ábra

Megítélése szerint mennyire elterjedt a korrupció problémája országunkban?³

A jelentés harmadik része a minden tagállamban egyaránt jelentős horizontális területet, a közbeszerzést tárgyalja, míg a negyedik rész tagállamonkénti bontásban elemzi a korrupciós helyzetet, egyben javaslatokat tesz a tagállam kormánya számára a korrupció elleni küzdelemre vonatkozóan. A jelentés – a Bizottság szándékának megfelelően – komoly vitát generált a tagállamokban, azonban a 2016-ra tervezett második EU-s antikorrupciós jelentés kiadására a Bizottság visszakoázása miatt már nem került sor.

Az EU Antikorrupciós Jelentést követő, eltérő tagállami reakciók jól rávilágítottak arra, hogy a korrupció elleni közös fellépéshez új eszközöket és területeket kell keresni. Ennek eszközéül az uniós szerződések által is biztosított, a tagállamok szűkebb csoportját magában foglaló, megerősített együttműködés kínálkozott. 2017-ben 20 európai uniós tagállam megerősített együttműködés elindításáról döntött, méghozzá az Európai Ügyészség (European Public Prosecutor’s Office – EPPO) létrehozása érdekében. A tervek szerint az Európai Ügyészség független uniós intézményként az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme okán nyomozásra és a vád képviselőtére is jogosult lenne egyes bűncselekmények, így például a csalás, a vesztegetés és a határon átnyúló áfacsalás esetén.

³ *Special Eurobarometer Report 470, Corruption (2017)*. Európai Bizottság. 17. (A szerző saját fordítása. A letöltés dátuma: 2018. 02. 10.)

A tervek szerint az Európai Ügyészség élén az európai ügyész állna, akinek a munkáját minden tagállamban eltérő számban az európai ügyész által kinevezett, delegált európai ügyészek segítenék. Ők egyfajta hálózatot alkotnának, ugyanakkor feladataik- és hatásköreik megegyeznének a tagállam által kinevezett ügyészekével, azzal a különbséggel, hogy az Európai Ügyészség hatáskörébe tartozó ügyekben csak az európai ügyésznek lennének alárendelve.

Az Európai Ügyészségre vonatkozó megerősített együttműködésben Magyarország nem vesz részt, ugyanakkor – amennyiben erről döntés születik, és a szükséges jogszabály-módosításokat elfogadja – bármikor csatlakozhat.

3.3. A G20-ak antikorrupciós tevékenysége

A G20-ak alatt az Európai Uniót, valamint a világ gazdaság további 19 legjelentősebb országát értjük, amelyek összességében a világ bruttó nemzeti össztermékének 90, a világkereskedelemnek pedig 80%-át képviselik. A rendszeres csúcstalálkozók mellett ezen országok 2010-ben Antikorrupciós Munkacsoportot (G20 Anti-corruption Working Group) hoztak létre annak érdekében, hogy közös politikákat dolgozzanak ki a korrupció visszaszorítására. A G20-ak az OECD-vel szorosan együttműködve számos irányelvet és útmutatót dolgoztak ki a korrupció, illetve a kapcsolódó szakpolitikai intézkedések harmonizálására, például a közbeszerzés integritására, a pénzügyi nyilvánosság biztosítására, valamint a nyílt adatokhoz való hozzáférésre vonatkozóan.

A csoport legfontosabb koordinációs eszköze a kétéves időszakra elfogadott antikorrupciós akcióterv, amely előrevetíti azokat a témákat és politikai prioritásokat, amelyeket a csoport országai meg kívánnak egymással vitatni. A 2017-2018-as időszakra szóló akcióterv⁴ – a gyakorlati együttműködés folytatásán túl – prioritásként rögzíti a tényleges haszonélvezők nyilvánosságára vonatkozó gyakorlati teendőket (vagyis a legjelentősebb országok fel kívánnak lépni az offshore háttérű társaságok ellen), a magán- és a közszektor integritásának és transzparenciájának erősítését, a vesztegetés elleni fellépést, valamint a korrupció szempontjából különösen kockázatos szektorok támogatását.

⁴ G20 Anti-Corruption Action Plan 2017-2018 www.mofa.go.jp/files/000185882.pdf (letöltés dátuma: 2017. 07. 07.)

Az országokat tömörítő G20-ak mellett létrejött a részt vevő országok legjelentősebb vállalatait tömörítő B20-ak csoportja is. A vállalatok célja a G20-ak tevékenységének támogatása érdekeik képviselésével, a birtokukban lévő szakértelemmel, valamint konkrét szakpolitikai javaslatokkal. A B20-ak létrehozásával intézményesült a legjelentősebb kormányok, vállalatok, illetve az egyéb érdekelték részvételével zajló kommunikáció, amelynek célja a G20-as csoport – részben antikorrupciós tematikájú – politikai programjának megvitatása.

3.4. A Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia (IACA)

A korrupció elleni nemzetközi együttműködési keretek meghatározása az ENSZ Korrupció elleni Egyezményének elfogadásával teljessé vált ki. A GRECO létrehozásával már a folyamat közben megkezdődött az intézményesedés, vagyis az antikorrupcióval foglalkozó szakosított szervek létrehozása. A legújabb ilyen törekvésnek a Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia (International Anti-Corruption Academy – IACA) 2011-es létrehozása tekinthető, amely nemzetközi szervezetként a korrupcióval kapcsolatos oktatást és kutatást tűzte ki feladatul. A Bécs melletti Laxenburgban található akadémia e feladatai keretében korrupcióellenes oktatást és szakmai képzést nyújt, a korrupció valamennyi területére kiterjedő kutatásokat folytat és támogat, a korrupció elleni fellépés elősegítése érdekében – összhangban az ENSZ Korrupció elleni Egyezményének rendelkezéseivel – technikai segítségnyújtást biztosít, valamint elősegíti a nemzetközi együttműködést és a nemzetközi kapcsolatok kialakítását a korrupció elleni küzdelemben.

A Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémiát létrehozó megállapodáshoz Magyarország 2011-ben alapító tagként csatlakozott, azt a 2011. évi XXV. törvénnyel hirdette ki. E szerint⁵ az akadémia tevékenysége során köteles tiszteletben tartani a tudományos élet szabadságának elvét, meg kell felelnie a legmagasabb tudományos és szakmai elvárásoknak, továbbá a korrupció jelenségét a tudományok közötti egyensúly elvének megfelelően, átfogó módon kell megközelítenie, figyelembe véve a kulturális sokszínűséget, a nemek közötti egyenlőséget és a korrupció területén globális és regionális szinten a közelmúltban tett kezdeményezéseket.

⁵ 2011. évi XXV. törvény a Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia nemzetközi szervezetként való létrehozásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről 3. § II. cikk

3.5. A Nyílt Kormányzati Együttműködés kezdeményezés

A korrupció elleni nemzetközi együttműködés bemutatása során láthattuk, hogy a regionális, a korrupció egy-egy részterületére szorítkozó egyezményekből hogyan teljesedett ki a világ valamennyi országára kiterjedő, a büntetőjog mellett a megelőzésre és a vagyon visszaszerzésére egyaránt kiterjedő ENSZ Korrupció elleni Egyezmény. E folyamat sajnálatos mellékhatása, hogy az államok korrupció elleni elköteleződése sokszor formális, és az egyes korrupció elleni intézkedések végrehajtására kevés politikai szándék marad.

E helyzetre egy új típusú nemzetközi kooperáció, a Nyílt Kormányzati Együttműködés (Open Government Partnership – OGP) kínált megoldást. Az OGP-t 2011-ben 8 állam⁶ hozta létre azzal a céllal, hogy egy-egy időszakra szóló konkrét vállalásokkal, az állampolgárok és a civil szervezetek bevonásával tegyék átláthatóbbá az állam működését, és támogassák a nyílt kormányzást elősegítő kormányzati törekvéseket. Fontos hangsúlyozni, hogy az OGP – amelynek 2012 és 2016 között Magyarország is részese volt⁷ – nem kizárólag a korrupció elleni küzdelemre jött létre. A nyílt kormányzás gondolata mögött az az elképzelés húzódik meg, hogy a kormányzással járó feladatok egyre komplexebbé válnak, amelyekre a nagy, de mégis korlátozott kapacitásokkal rendelkező kormányzat nem képes gyors, hatékony és egyúttal eredményes válaszokat is adni. Ezért szükséges a döntések előkészítésébe, végrehajtásába, illetve a végrehajtás ellenőrzésébe bevonni az állampolgárokat és a civil szervezeteket, mivel egyrészt így könnyebben meg tudják fogalmazni igényeiket és elvárásaikat, másrészt sok esetben náluk áll rendelkezésre az a szakmai tudás és innováció, amely hatékonyabbá és eredményesebbé teheti a döntéseket és azok végrehajtását. Az állampolgárok bevonásának, egyben az állami szervekkel szembeni bizalom erősítésének elsődleges eszköze az átláthatóság, valamint az állami szerveknél (illetve köztulajdonban álló gazdasági társaságoknál) egyre nagyobb mennyiségben rendelkezésre álló adatokhoz való hozzáférés biztosítása. Ezen adatok segítségével olyan rendszereket lehet fejleszteni, amelyek megkönnyítik az állampolgári részvételt, erősítik a számonkérhetőséget, valamint javítják a közszolgáltatások színvonalát. A nyílt kormányzás szemléletéből adódóan az adatokhoz való hozzájutás nemcsak az intézményekbe vetett közbizalmat erősíti, hanem

⁶ Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Dél-Afrikai Köztársaság, Egyesült Királyság, Fülöp-szigetek, Indonézia, Mexikó és Norvégia.

⁷ Magyarország Kormánya az OGP Irányító Bizottságával kialakult nézeteltérés miatt 2016-ban a Nyílt Kormányzati Együttműködésből való kilépésről döntött.

a transzparencia és az elszámoltathatóság növelésével hozzájárul a korrupció visszaszorításához, valamint az informatikai fejlesztések komoly gazdaság-élénkítő hatással is járnak.

A fentiek érzékeltetésére példaként felhozhatjuk, hogy egy nagyváros tömegközlekedését napjainkban számítógépes rendszerek vezérlik, amelyek másodpercre pontos információval szolgálnak nemcsak a menetrend alakulásáról, de a közlekedési eszközök pontos elhelyezkedéséről is. A tömegközlekedési vállalat dönthet úgy, hogy ezen adatok alapján internetes honlapot hoz létre, vagy mobiltelefonon elérhető alkalmazást fejleszt, de ez egyrészt erőforrásokat von el a szervezettől, másrészt a szükséges szakembereket külső forrásból kell beszereznie. Dönthet azonban úgy is, hogy a rendelkezésre álló adatokat újrahasznosítható formában közzéteszi, és lehetőséget biztosít az érdeklődő fejlesztőknek alternatív alkalmazások kifejlesztésére. Ez a megoldás a korábbiakban kifejtett módon élénkíti a gazdaságot, hatással van a kapcsolódó ágazatokra (például hirdetésszervezés) és javítja az adatok minőségét is (például nemcsak azt tudjuk meg, hogy a járat késik, hanem a közelben lévők visszajelzései alapján azt is, hogy baleset miatt, és várhatóan legalább fél órát).

A Nyílt Kormányzati Együttműködés új szemléletét az is mutatja, hogy nem nemzetközi egyezményre épül, és nem hoz létre új nemzetközi szervezetet. Alapja a Nyílt Kormányzat Nyilatkozat (Open Government Declaration), amely az együttműködés céljait és elveit rögzíti, a részt vevő államok pedig levélben tájékoztatják a titkárságot csatlakozási szándékukról. Ezt követően az állampolgárok és a civil szervezetek bevonásával konkrét vállalásokat tartalmazó, két évre szóló akcióttervet készítenek, amelynek értékelését független szakértők végzik.

3.6. A vesztegetés elleni ISO-szabvány

Amint arról az amerikai FCPA bemutatása kapcsán szó volt, a külföldi hivatalos személyeket megvesztegető vállalatoknak komoly anyagi következményekkel és presztízsveszteséggel kell számolniuk. Ennek nagyságrendjét jól mutatja, hogy a törvény végrehajtásáért felelős Értékpapír- és Tőzsd felügyeleti Bizottság (Securities and Exchange Commission – SEC) gyakorlatában nem ritkák a több százmillió dolláros büntetések sem.⁸

⁸ SEC (2017): SEC Enforcement Actions: FCPA Cases <https://www.sec.gov/spotlight/fcpa/fcpa-cases.shtml> (a letöltés dátuma: 2017. 07. 10.)

Hasonló következményekkel jár az Egyesült Királyság által a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése ellen elfogadott UK Bribery Act megsértése is.

A fenti helyzetben a jóhiszemű vállalkozások számára versenyelőnyt jelent, ha olyan rendszereket üzemeltetnek, amelyek képesek megelőzni a vesztegetések bekövetkezését, illetve csökkenteni a káros következményeket. A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (International Organization for Standardization – ISO) e célból dolgozta ki az ISO 37001:2016 Vesztegetés elleni irányítási rendszerek (Anti-bribery Management Systems) szabványt, amelynek előírás szerinti működését független szervezet tanúsíthatja.

A köz- és magánszféra, valamint a nonprofit szervezetek által egyaránt alkalmazható irányításirendszer-szabvány megköveteli a vesztegetéssel szembeni vezetői elköteleződést, a kockázatok felmérését és elemzését, a munkatársak képzését és érzékenyítését, a pénzügyi és nem pénzügyi kontrollok alkalmazását, valamint külön kitér az olyan kockázatos területekre, mint a beszállítók, szerződéses partnerek, valamint az ajándékozás és a vendéglátás kérdése. Bár a szabvány megléte és alkalmazása önmagában nem garancia a vesztegetéssel szembeni szervezeti immunitásra, mindenképpen hasznos eszköz lehet a szervezetek ellenálló képességének erősítésére.

A szabvány alapján a vesztegetés (és ennek analógiájára más bűncselekmények, így a például a csalás, a pénzmosás) ellen aktívan tenni akaró szervezetek iránymutatást kapnak azon irányítási rendszer, illetve konkrét szervezeti belső kontrollok kialakításához, amelyek csökkentik az ilyen esetek bekövetkezésének lehetőségét, illetve bekövetkezésük esetén azok súlyát. A szabvány alkalmazásának további előnye, hogy az ehhez megfelelő szakértelemmel rendelkező tanúsító szervezet – alapos vizsgálat után – tanúsítványt állít ki arra vonatkozóan, hogy a szabványt alkalmazó szervezet ténylegesen is a szabványban foglaltak szerint alakította ki működését. Egy ilyen tanúsítvány a vállalkozások számára piaci versenyelőnyt biztosíthat, egyben jelzi elkötelezettségüket a korrupció és a vesztegetés elleni fellépés iránt.

4. A KORRUPCIÓ MÉRÉSÉRE VONATKOZÓ NEMZETKÖZI TÖREKVÉSEK

4.1. A Transparency International Korruptió Érzékelési Indexe

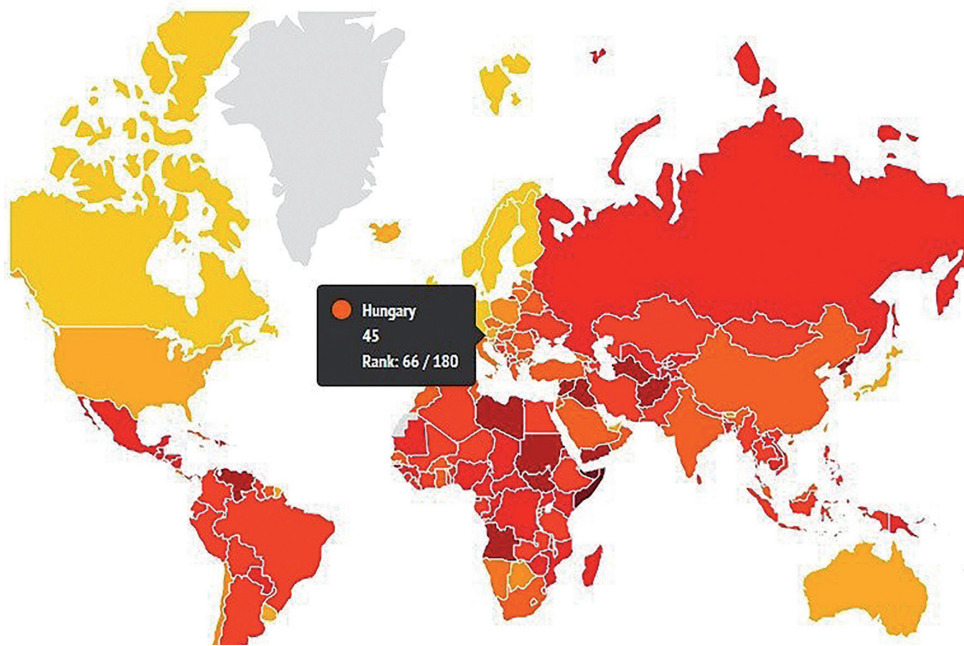
Minden szakpolitika alapja a változtatni kívánt társadalmi jelenség mérhetővé tétele. E nélkül nehéz lenne megalapozott megállapításokat tenni a változás irányáról és mértékéről, illetve az elvégzett intézkedések hatékonyságáról, hatásosságáról.

A korruptió esetében sokáig csak a kriminálstatisztika számaira hagyatkozhattunk, azonban ezek az adatok csak a korruptió büntetőjogilag is megragadható részére (vesztegetés, befolyással üzérkedés stb.) vonatkoznak, másrészt – e jelenségek igen magas rejtettsége (látenciája) miatt – a tényleges eseteknek csupán töredék százalékát mutatják. A nem kriminálstatisztikus közvélemény számára nem egyértelműen eldönthető a kérdés: vajon az évi közel háromszázezer magyarországi bűncselekményhez képest soknak számít-e évi néhány száz vesztegetés?

A korruptió jelenségének kriminálstatisztikai adatokat meghaladó, globális szintű mérésére először egy civil szervezet, a Transparency International vállalkozott, amely 1995-ben hozta nyilvánosságra Korruptió Érzékelési Indexét (Corruption Perceptions Index – CPI). Az index a közsférában érzékelt korruptió szintjét méri, amelyhez szakértők, üzletemberek megkérdezésén alapuló részindexeket használ. Az index tucatnyi forrásból (például Freedom House Nations in Transit, Világgazdasági Fórum Executive Opinion Survey) állítja elő azokat a pontértékeket, amelyek alapján az egyes országokat rangsorolja. A 0-tól 100-ig terjedő skálán a 100 a legjobb, korruptiómentességre utaló érték. Magyarország a 2017-es felmérés alapján korruptióval közepesen fertőzött országnak számít, 45 ponttal a lista 66. helyén található.⁹

⁹ *Corruption Perceptions Index 2017* (2018). Transparency International. Forrás: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 (letöltés dátuma: 2017. 02. 10.)

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2017



2. ábra

A korrupció érzékelése a világ országaiban a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexének 2017-es adatai alapján¹⁰

Bár a Korrupció Érzékelési Index módszertanát – az időközben bekövetkező módosítások ellenére – sokan vitatják, szerepe és jelentősége elsősorban abban áll, hogy képes volt a korrupció kevésbé megragadható fogalmát vizuális eszközökkel megjeleníteni, és ezáltal jelentősen hozzájárulni a korrupcióról folyó politikai és társadalmi párbeszédhez.

A Transparency International évente nyilvánosságra hozott indexe mellett indokolt kiemelni a *Globális Korrupciós Barométert* (Global Corruption Barometer – GCB), amely a korrupcióra vonatkozóan az egyik legnagyobb közvélemény-kutatásnak számít. A rendszeres időközönként, általában 2-3 évente elvégzett felmérés célja a korrupció napi gyakorlatára vonatkozó, a világ országait érintő széles körű adatbázis létrehozása, amely hasznos segítséget nyújthat a korrupció elleni politikák tervezéséhez és megvalósításához. A legutóbbi felmérés öt, a világ nagyobb régióit lefedő kutatásra épül.

¹⁰ *Corruption Perceptions Index 2017.*

Az Európát és Közép-Ázsiát magában foglaló 2016-os felmérés 42 országot érint. Összesen közel 60 000 embert kérdeztek meg személyesen vagy telefonon a közszférában tapasztalható korrupció szintjéről. A magyarországi válaszadó háztartások 22%-a nyilatkozott úgy, hogy kenőpénzt fizetett az alapvető közszolgáltatások (közlekedési rendőr, hivatalos dokumentumokat kiadó közhivatalok, bíróságok, alap- és középfokú közoktatás, szakképzés, egészségügyi ellátás stb.) igénybevétele során. Ez az érték az európai adatokhoz képest jóval magasabb.¹¹

Ugyancsak a Transparency International készíti az egy-egy ország intézményrendszerének elemzésére vállalkozó Nemzeti Integritás Tanulmányt (National Integrity Study), amelynek célja az országok korrupció elleni fellépésében fontosabb intézményeinek szakpolitikai szempontú elemzése.

4.2. A Világbank WGI indexe

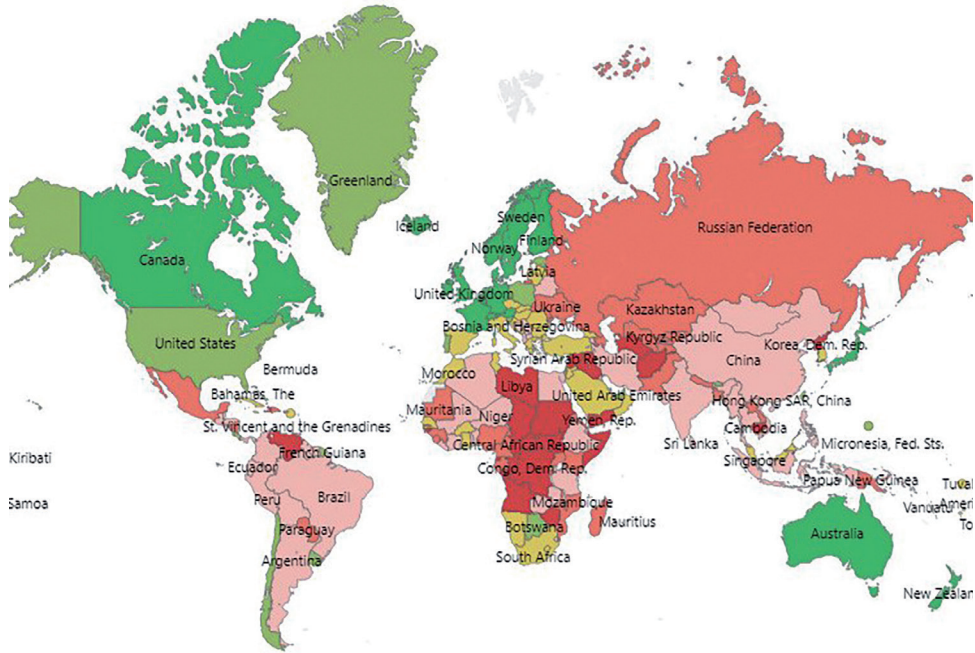
A nemzetközi hitelezéssel foglalkozó Világbank (World Bank) Worldwide Governance Indicator indexe a kormányzás teljesítményét kívánja mérni az alábbi hat dimenzióra kiterjedően:

- választási szabadság és elszámoltathatóság (Voice and Accountability);
- a kormányzat nem alkotmányos vagy erőszakos úton való megdöntésének kockázata és terrorizmus (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism);
- kormányzati hatékonyság (Government Effectiveness);
- a szabályozás minősége (Regulatory Quality);
- a törvények uralma (Rule of Law);
- a korrupciós kontroll mutatója (Control of Corruption).

Témánk szempontjából az utolsó, a korrupciós kontrollra vonatkozó részindikátor a jelentős, amelyet – a többi részindexhez hasonlóan – több mint 30 különböző adatforrásból (kutatóintézetek, agytrösztök, civil szervezetek, nemzetközi szervezetek, gazdasági társaságok) nyernek a szakértők. A részindexre vonatkozó eredményeket az alábbi ábra szemlélteti.

¹¹ *People and Corruption Europe and Central Asia* (2016). Transparency International. Forrás: https://files.transparency.org/content/download/2039/13168/file/2016_GCB_ECA_EN.pdf (letöltés dátuma: 2017. 07. 10.)

2016, Control of Corruption



3. ábra

A WGI Korruptió kontroll részindexének 2016-os adatai¹²

A térképen zölddel jelölt országok esetében a korrupciós kontroll (vagyis az a vélekedés, hogy a közhatalommal nem élnek vissza magánérdekből) erősebb, míg a pirossal jelölt országok esetében ez gyengébb.

¹² *Worldwide Governance Indicators (2016)*, <http://info.worldbank.org/governance/-wgi/#reports>

5. ÖSSZEFOGLALÓ

A korrupció elleni nemzetközi fellépés az elmúlt évtizedekben jelentős fejlődésen ment keresztül. Ezen időszak kezdetén a világ országai – kulturális sajátosságaikból és társadalmi rendjükből eredően – igen eltérő keretek között törekedtek a korrupciós cselekmények elsősorban büntetőjogi eszközökkel történő üldözésére. E fellépés hatásosságát jelentős mértékben rontotta a nemzetközi együttműködési keretek kidolgozatlansága. A múlt évezred kilencvenes éveire azonban a felgyorsuló nemzetközi politikai, gazdasági, társadalmi, technológiai változások rávilágítottak a korrupció elleni nemzetközi fellépés szükségességére.

A nemzetközi együttműködés alapjait a nemzetközi kereskedelmi ügyletekhez kötődő vesztegetések tilalmáról szóló OAS- és OECD-egyezmények fektették le, majd a következő alig egy évtized alatt szinte minden fontosabb nemzetközi szervezet napirendjére felkerült a korrupció témája. A korrupció elleni fellépés módszertani és gyakorlati kereteit a végül az ENSZ 2003-ban elfogadott Korrupció elleni Egyezménye teremtette meg, jóllehet a hatékony és eredményes ellenőrző mechanizmus létrehozása már előrevetítette a nemzetközi egyezményi keretek korlátait.

Az általános elvi és szabályozási keretek megteremtését követően a korrupció elleni törekvések diverzifikációja figyelhető meg. Ez egyrészt a korrupció és más területek (például gazdasági növekedés, segélyezés, információszabadság, jogállamiság, nyílt kormányzás) összekapcsolásaként jelentkezett, másrészt a szakmai együttműködést erősítő ágazati kezdeményezések létrehozásához vezetett. Az is megállapítható, hogy a közszféra mellett a magánszektor is egyre nagyobb, kezdeményező szerepet vállalt a korrupció elleni fellépésben (például compliance rendszerek kiépítése, B20).

A kutatók eközben a korrupciót is egyre kevésbé tekintették csupán büntetőjogi kategóriának. Egyre nőtt azon kutatások száma, amelyek a korrupció szervezeti viszonyaira világítottak rá, míg mások azt kutatták, hogy jóllehet a korrupció káros hatásai nagyrészt ismertek, miért okoz mégis jelentős nehézséget az ellene való hatékony fellépés (kollektív cselekvési probléma). E törekvések, illetve a multinacionális gazdasági társaságok növekvő térnyerése rávilágítottak a megfelelő szervezeti irányítási rendszerek (integritásirányítási rendszer, vesztegetés elleni irányításrendszer-szabvány) fontosságára is.

Ezek mellett újabb és újabb törekvéseknek lehetünk tanúi a korrupció elleni büntetőjogi fellépés eredményességének növelése érdekében. A törekvések egyik iránya a büntetőjogi eszközök (például titkos információgyűjtés, megbízhatósági vizsgálat) kibővítése, a másik pedig a hatékonyabb bűnüldöző szervek (például korrupcióellenes ügyészség, Európai Ügyészség) létrehozására irányul. Megállapíthatjuk, hogy e törekvések összességében kölcsönösen erősítik egymást, és jelentős szemléletformáló hatást gyakorolnak az egyes államok döntéshozóira és állampolgáira egyaránt, biztosítva az intézkedések megvalósításához szükséges politikai és társadalmi támogatást.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2000. évi XXXVII. törvény a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) tagállamai, valamint Argentína, Brazília, Bulgária, Chile és Szlovákia által Párizsban, 1997. november 21-én elfogadott – a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló – Egyezmény kihirdetéséről
2002. évi XLIX. törvény az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt Korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményének kihirdetéséről
2004. évi L. törvény az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. november 4-én kelt, Korrupcióról szóló Polgári Jogi Egyezményének kihirdetéséről
2005. évi CXXXIV. törvény az Egyesült Nemzetek Szervezete Meridában, 2003. december 10-én kelt, Korrupció elleni Egyezményének kihirdetéséről
2011. évi XXV. törvény a Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia nemzetközi szervezetként való létrehozásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről
- About us* (2016). International Anti-Corruption Academy. Elérhető: <http://iaca.int/about-us/general-information.html> (a letöltés dátuma: 2018. 09. 10.)
- Special Eurobarometer Report 470, Corruption* (2017). Európai Bizottság. (a letöltés dátuma: 2018. 09. 09.)
- BÁGER Gusztáv (2012): *Korrupció: büntetés, integritás, kompetencia*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- BIEGELMAN, Martin T.– BIEGELMAN, Daniel T. (2010): *Foreign Corrupt Practices Act Compliance Guidebook: Protecting Your Organization from Bribery and Corruption*. Hoboken, John Wiley & Sons Inc.
- Corruption Perceptions Index 2017* (2018). Transparency International. Elérhető: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 (a letöltés dátuma: 2018. 09. 10.)
- G20 Anti-Corruption Action Plan 2017–2018. Elérhető: www.mofa.go.jp/files/000185882.pdf (a letöltés dátuma: 2018. 09. 09.)
- ISO 37001:2016 Vesztegetés elleni irányítási rendszerek (Anti-bribery Management Systems) szabvány
- People and Corruption Europe and Central Asia* (2016). Transparency International. Elérhető: https://files.transparency.org/content/download/2039/13168/file/2016_GCB_ECA_EN.pdf (a letöltés dátuma: 2018. 09. 11.)

SEC Enforcement Actions: FCPA Cases (2017). Elérhető: www.sec.gov/spotlight/fcpa/fcpa-cases.shtml (a letöltés dátuma: 2018. 09. 09.)

Worldwide Governance Indicators (2016). Világbank. Elérhető: <http://info.worldbank.org/-governance/wgi/#reports> (a letöltés dátuma: 2018. 09. 12.)

A Dialóg Campus Kiadó a Nemzeti Közszolgálati Egyetem könyvkiadója.



Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó

www.dialogcampus.hu

www.uni-nke.hu

1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Telefon: 06 (30) 426 61 16

E-mail: kiado@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Petró Ildikó ügyvezető

Felelős szerkesztő: Karácsony Fanni

Tördelőszerkesztő: Gyapjas Anikó

ISBN 978-615-5889-82-0 (PDF)

ISBN 978-615-5889-84-4 (EPUB)

A kiadvány a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001 „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekt keretében jelent meg.

SZÉCHENYI 



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE